

Доступ до ринку праці

Від громадянства та причини переїзду залежить те, чи зможе особа працювати в Швейцарії або заснувати компанію. В будь-якому випадку працівники повинні зареєструватися в органах соціального страхування та сплачувати податки.

Дозвіл на роботу

У більшості випадків питання щодо отримання дозволу на роботу вирішується одночасно з отриманням дозволу на перебування. Зазвичай особам, що мають право на перебування в Швейцарії, дозволяється й працювати. Залежно від громадянства та тривалості трудових відносин роботодавець або працівник подає заяву на отримання дозволу. У разі виникнення сумнівів можна отримати допомогу в одній із вказаних нижче служб. Ці служби проводять консультації й для тих осіб, які ще не мешкають в Швейцарії і хочуть тут працювати. Особам, які отримали статус біженців (посвідчення B) і тимчасово прийнятим в країні особам, які отримали або не отримали статус біженців (посвідчення F), з 2019 року більше не потрібно отримувати окремий дозвіл. Але про початок і завершення роботи на кожному місці роботи треба повідомляти відповідні установи кантону та заповнювати офіційний бланк (Зобов'язання сповіщати). Компетентним є кантон, в якому здійснюється трудова діяльність. Таке сповіщення є безкоштовним. Шукачам притулку (посвідчення N) все ще потрібен дозвіл.

Дозвіл на роботу також мають отримувати біженці з України, що потребують захисту (посвідчення S).

Власна компанія

Від громадянства та статусу перебування залежить, чи може хтось заснувати власну компанію в Швейцарії. Для громадян країн ЄС та ЄАВТ та осіб з посвідкою на проживання C процедура заснування компанії є простішою. Треба зареєструватися як самозайнята особа у місцевій комуні. Особи, які не є громадянами країн ЄС та ЄАВТ, мають спочатку подати письмову заяву до управління з питань економіки. Інформацію щодо можливості заснування власної компанії мігранти можуть отримати у міграційній службі. Якщо ви бажаєте працювати як самозайнята особа, ви маєте самостійно оформити страховку в касі соціального страхування по старості та на випадок втрати годувальника (AHV-Ausgleichskasse), в касі виплати допомоги на дітей багатодітним сім'ям (Familienausgleichskasse) та — залежно від обставин — страхування від нещасних випадків і страховку в пенсійній касі.

Неофіційна зайнятість

Про будь-яку оплачувану роботу необхідно повідомляти до відповідних органів. Той, хто здійснює трудову діяльність і не зареєстрований в органах соціального страхування, не має дозволу на роботу та не вказує дохід для сплати податків, притягується до відповідальності. В такому випадку мова йде про неофіційну зайнятість. Неофіційна зайнятість тягне за собою правові наслідки для роботодавця та працівника. Крім того, всі, хто працює неофіційно, не можуть отримати страхування на випадок безробіття, нещасного випадку або втрати працездатності, а також не матимуть пенсійного забезпечення. Той, хто вважає, що роботодавець працевлаштовує його неправильно, може звернутися за безкоштовною консультацією до юридичного консультаційного центру.

Підлітки

Загалом підлітки можуть працювати лише після досягнення ними 15-річного віку. Але їм дозволяється виконувати лише неважку роботу у невеликому обсязі (наприклад, робота під час канікул). Батьки та роботодавці повинні стежити за тим, щоб підлітки не були перевантажені. Для підлітків віком молодше 18 років діють особливі положення трудового законодавства.

Додаткова інформація (посилання, адреси, брошури, листівки)

www.hallo-bern.ch/uk/work/dostup-do-rynku-pratsi